Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0525U000196

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 16-04-2025

Статус: Підтверджена МОН

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ МОН №962 від 03.07.2025

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Римарович Ірина Олегівна
2. Iryna Rymarovych

Кваліфікація: к. і. н., старший науковий співробітник, 27.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 27.00.03

Назва наукової спеціальності: Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 06-05-2025

Спеціальність за освітою: історія

Місце роботи здобувача: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 05417058

Місцезнаходження: проспект Голосіївський, буд. 3, Київ, 03039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.165.01

Повне найменування юридичної особи: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 05417058

Місцезнаходження: проспект Голосіївський, буд. 3, Київ, 03039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 05417058

Місцезнаходження: проспект Голосіївський, буд. 3, Київ, 03039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 13.31.09, 13.41.09, 13.09.25

Тема дисертації:

1. Бібліотеки католицьких монастирів Луцької/Луцько-Житомирської дієцезії XVII–XIX ст.: історико-бібліотекознавчий аспект

2. Libraries of Catholic monasteries of the Lutsk/Lutsk-Zhytomyr diocese of the 17th – the 19th centuries: historical and library science aspect

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена історії та організації книгозбірень 12 католицьких монастирів Луцької/Луцько-Житомирської дієцезії, які належали до п'яти чернечих орденів: Ордену єзуїтів (Луцький, Острозький, Берестейський, Кременецький колегіуми), Ордену тринітаріїв (Луцький, Берестецький, Теофіпольський монастирі), Ордену босих кармелітів (Бердичівський, Вишнівецький монастирі), Ордену реформатів (Дедеркальський, Кременецький монастирі), Ордену капуцинів (Острозький монастир). Важлива роль бібліотек в історії розвитку суспільства, зокрема й в історії Церкви, недослідженість заявленої наукової теми українськими і зарубіжними дослідниками, елімінація теми книжкової культури католицьких монастирів на етнічних українських землях в історико-бібліотекознавчих і культурологічних дослідженнях обумовлюють її актуальність. Хронологічні рамки дослідження охоплюють XVII–XIX ст.: від часу виникнення орденських осередків на теренах Луцької/Луцько-Житомирської дієцезії в контексті руху Контрреформації у лавах

Римо-Католицької Церкви і до припинення їхньої діяльності у зв'язку зі скасуванням Товариства Ісусового в 1773 р. і трьома поділами Речі Посполитої. Географічний ареал дослідження обумовлений адміністративно-територіальними межами Луцької/Луцько-Житомирської дієцезії (1798–1925). У дисертаційній роботі на документальній основі реконструйовано історію досліджених книгозбірень у контексті історії їх монастирів, окреслено основні етапи їхньої історії; висвітлено організацію монастирських бібліотек, правила їхньої роботи, джерела комплектування фондів, засади бібліографічного опрацювання літератури, представлено книгознавчий аналіз складу і змісту бібліотечних фондів, подано їхню бібліометричну характеристику; простежено долю книжкових фондів після закриття монастирів. Дисертація ґрунтується на солідній джерельній базі, яка охоплює документи, що зберігаються в 5 архівах і 3 бібліотеках, та понад 7800 стародруків досліджуваних книгозбірень, які тепер зберігаються у 8 бібліотеках, 4 музеях і 2 архівах в Україні та зарубіжжі. У роботі продемонстровано важливість комплексного підходу в історико-бібліотекознавчих дослідженнях, зокрема й монастирських книгозбірень, який не тільки підвищує науковий рівень досліджень, але виводить історичне бібліотекознавство на міждисциплінарні зв'язки з іншими галузями історичної науки та гуманітарними дисциплінами. У дисертаційному дослідженні висвітлено роль і значення провенієнцій при висвітленні комплектування та організації монастирських книгозбірень, продемонстровано їхню першочергову роль у визначенні пертиненції книжок до конкретних бібліотек, фіксації шляхів надходження книжок до фондів та факти переміщення примірників з одного монастиря до іншого, представлено інформацію про розповсюдження і побутування творів духовних авторів. На основі фактологічного матеріалу висвітлено аспекти книжкової культури, яка панувала в католицьких монастирях Луцької/Луцько-Житомирської дієцезії в XVII–XIX ст. (на прикладі досліджених бібліотек), констатовано, що ця книжкова культура мала ті самі риси, що й інші католицькі монастирі на теренах Речі Посполитої. Результати бібліотекознавчого дослідження засвідчили, що вивчені бібліотеки є історико-культурними пам'ятками доби Контрреформації на етнічних українських землях XVII–XVIII ст., тому їхні стародруки повинні бути внесені до Державного реєстру книжкових пам'яток України.

2. The dissertation addresses the history and organization of book collections of 12 Catholic monasteries of the Lutsk/Lutsk-Zhytomyr diocese, which belonged to five monastic orders: The Jesuit Order (Lutsk, Ostroh, Berestey, Kremenets Collegiums), the Trinitarian Order (Lutsk, Berestey, Theofipol monasteries), the Discalced Carmelite Order (Berdychiv, Vyshnivets monasteries), the Reformed Order (Dederkal, Kremenets monasteries), the Capuchin Order (Ostroh monastery). The important role of libraries in the history of society development, including the history of the Church, the lack of research into the stated scholarly topic by Ukrainian and foreign researchers, the elimination of the topic of the book culture of Catholic monasteries in ethnic Ukrainian lands in historical, library and cultural studies determine its relevance. The chronological framework of the study covers the 17th–19th century: from the time of the emergence of order cells on the territory of the Lutsk/Lutsk-Zhytomyr diocese in the context of the Counter-Reformation movement within the ranks of the Roman Catholic Church and until the cessation of their activities in connection with the abolition of the Society of Jesus in 1773 and three divisions of the Polish-Lithuanian Commonwealth. The geographical area of the study is determined by the administrative-territorial borders of the Lutsk/Lutsk-Zhytomyr diocese (1798–1925). The work reconstructs the history of the studied book collections in the context of the history of their monasteries, outlines the main stages of their history, highlights the organization of monastery libraries, the rules of their work, sources of collections, the principles of bibliographic processing of literature, presents a bibliographic analysis of the composition and contents of library collections, and presents their bibliometric characteristics; the fate of the book collections after the closure of the monasteries is traced. The dissertation is based on a solid source base, which includes documents stored in 4 archives and 3 libraries, and over 7.800 old prints of the studied book collections, which are now stored in 7 libraries and 4 museums in Ukraine and abroad. The work demonstrates the importance of an integrated approach in historical and library research, (including monastery book collections), which not only increases the scholarly level of research, but also brings historical library science into interdisciplinary relations with other branches of historical studies and humanities. The dissertation study elucidates the role and significance of provenances in highlighting the acquisition and organization of monastery book collections,

demonstrates their primary role in determining the relevance of books to specific libraries, records the ways in which books entered the collections and the facts of moving copies from one monastery to another, and presents information about the distribution and employment of works written by spiritual authors. Based on factual material, aspects of the book culture that prevailed in the Catholic monasteries of the Lutsk/Lutsk-Zhytomyr diocese in the 17th – 19th centuries are highlighted (using the example of the libraries studied), it is stated that this book culture had the same features as other Catholic monasteries in the territory of the Polish-Lithuanian Commonwealth. The results of the library research have shown that the studied libraries are historical and cultural landmarks of the Counter-Reformation era in the ethnic Ukrainian lands of the 17th–18th centuries, therefore these old prints should be included in the State Register of Book Monuments of Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Ціборовська-Римарович І. О. Бібліотека Острозького єзуїтського колегіуму: історія та сучасний стан фонду // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки» : зб. наук. праць. 2009. Вип. 13. С. 378–392.
- 2. Ціборовська-Римарович І. О. Твори теолога-єзуїта Георгія Ґенгеля (1657–1727) у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: історико-книгознавча характеристика примірників // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2009. Вип. 24. С. 216–250.
- 3. Ціборовська-Римарович І. О. Книгозбірня монастиря Ордена босих кармелітів у Вишнівці: історія та книгознавча характеристика фонду // Рукописна та книжкова спадщина України. 2009. Вип. 13. С. 139–155.
- 4. Ціборовська-Римарович І. О. Маргінальні записи стародруків із книгозбірень католицьких монастирів XVII–XVIII ст. на етнічних українських землях як джерело до історії формування монастирських бібліотечних фондів // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2010. Вип. 28. С. 266–287.
- 5. Ціборовська-Римарович І. О. Бібліотека Берестецького монастиря Ордену тринітаріїв: історична доля та стан дослідженості фонду // Рукописна та книжкова спадщина України. 2010. Вип. 14. С. 103–114.
- 6. Ціборовська-Римарович І. О. Видовий та джерелознавчий аналіз документів, дотичних історії книги та історії бібліотек в Україні XVI – першої чверті XIX ст. // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2012. Вип. 34. С. 259–279.
- 7. Ціборовська-Римарович І. О. Стародруки із книгозбірні Кременецького монастиря отців реформатів як джерело до історії монастирської бібліотеки // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2013. Вип. 37. С. 321–334.
- 8. Ціборовська-Римарович І. О. Стародруки з бібліотек осередків Товариства Ісуса, що діяли на теренах Луцької діецезії у XVII–XVIII ст., у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: особливості історичної долі, шляхи надходження, історико-культурне значення // Рукописна та книжкова спадщина України. 2014. Вип. 18. С. 183–209.
- 9. Ціборовська-Римарович І. О. Стародруки з книгозбірні Острозького єзуїтського колегіуму у фондах Музею книги та друкарства м. Острога: книгознавчий та джерелознавчий аналіз примірників, історія надходження // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2015. Вип. 42. С.

520–542.
- 10. Ціборовська-Римарович І. О. Агіорафічна література у книгозбірнях католицьких монастирів Луцької/Луцько-Житомирської діецезії XVII–XIX ст.: репертуар видань та їх роль у формуванні духовності чернечих осередків // Рукописна та книжкова спадщина України. 2015. Вип. 19. С. 108–117.
- 11. Ціборовська-Римарович І. О. Джерела для дослідження історії формування фонду книгозбірні Бердичівського монастиря босих кармелітів // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2016. Вип. 44. С. 329–343.
- 12. Ціборовська-Римарович І. О. Доля книгозбірень католицьких монастирів Волинської губернії у світлі їхньої касації 1832 р. російською імперською владою // Рукописна та книжкова спадщина України. 2018. Вип. 22. С. 180–191.
- 13. Ціборовська-Римарович І. О. Книжки нерелігійної тематики у фондах книгозбірень католицьких монастирів Луцької/Луцько-Житомирської діецезії XVII – першої половини XIX ст.: історико-книгознавчий огляд // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І Вернадського. 2019. Вип. 51. С. 170–188.
- 14. Ціборовська-Римарович І. О. Книжкова культура римо-католицьких монастирів XVII–XIX століть Луцької/Луцько-Житомирської діецезії // Рукописна та книжкова спадщина України. 2024. № 1(32). С. 56–77. DOI: https://doi.org/10.15407/rksu.32.056.
- 15. Ціборовська-Римарович І. О. Маргіналістика в історико-книгознавчих дослідженнях: рукописні провенієнції видань XVIII ст. (джерелознавчий аналіз творів Марціна Рубчинського, 1707–1794) // Український історичний журнал. 2024. № 6. С. 220–237. DOI: https://doi.org/10.15407/uhj2024.06220.
- 16. Ціборовська-Римарович І. О. Стародруки з бібліотеки Берестейського єзуїтського колегіуму в фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського // Берасцейскія книгазборы: матэрыялы міжнар. навук.-практ. канф. «Берасцейскія книгазборы: праблемы і перспектывы даследования» (Брэст, 30–31 кастрычніка 2008 г.). Брэст, 2009. С. 399–418.
- 17. Ciborowska-Rymarowych I. Księgozbiory zakonne Wołynia na przestrzeni XVII–XVIII wieku w Bibliotece Narodowej Ukrainy im. W. Wernadskiego: ich losy, proweniencje, stan badań // Libri recogniti: Nowe inspiracje do badań starodrukami polskimi w bibliotekach Rosji, Białorusi, Ukrainy, Litwy i Finlandii / pod red. S. Siess-Krzyszkowskiego, W. Waleckiego. Kraków: Collegium Columbinum, 2013. S. 205–213. (Biblioteka Tradycji. Seria Druga, ISSN 1895-6076; nr 121).
- 18. Ciborowska-Rymarowych I. Druki medyczne i botaniczne w księgozbiorze kolegium jezuitów w Ostrogu // Hereditas Monasteriorum. 2014. Vol. 4. S. 161–171.
- 19. Ciborowska-Rymarowycz I. Orientalista Tadej Juda Krusiński (1675–1756) i egzemplarze jego prac w bibliotekach klasztornych i prywatnych XVIII wieku // Bibliotekarz Podlaski. 2015. Rocznik XVI, nr 1 (XXX). S. 11–34.
- 20. Ciborowska-Rymarowych I. Polonika w księgozbiorze klasztornym karmelitów bosych w Berdyczowie (na podstawie katalogu z 1781 r.): zarys problemu // Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi / Uniwersytet Warszawski. 2017. T. Specjalny: Polonika w zbiorach obcych / pod red. J. Puchalskiego, A. Chamera-Nowak, D. Pietrzkiewicz. S. 229–237.
- 21. Ciborowska-Rymarowich I. Provenances of Early Printed Books from the Library of the Berdychiv Monastery of Discalced Carmelites // Z badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi. Warszawa: Uniwersytet Warszawski, 2019. T. 13. S. 145–162. DOI https://doi.org/10.33077uw.25448730.zbkh.2019.161.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0115U006868, 0119U100216, 0122U000433

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Яременко Максим Васильович

2. Maksym Yaremenko

Кваліфікація: д. і. н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Києво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Радишевський Ростислав Петрович

2. Rostyslav Radyshevskyi

Кваліфікація: д. філол. н., академік НАН України, 10.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Папакін Георгій Володимирович

2. Heorhii Papakin

Кваліфікація: д.і.н., професор, 27.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут української археографії та джерелознавства імені М. Грушевського Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 16292950

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Дубровіна Любов Андріївна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Дубровіна Любов Андріївна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Удовик В. М.
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна